

УДК 658:330.332

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

Нечипорук Оксана Василівна, ст. викладач кафедри менеджменту та бізнесу,
Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація – Проаналізовано погляди різних авторів на трактування поняття “інвестиційна привабливість підприємства”, виявлено певні розбіжності щодо розуміння даного поняття.

Ключові слова – інвестиційна привабливість, інвестування, акції, оцінка інвестиційної привабливості підприємства

В умовах ринкової економіки для підприємства важливим є наявність інвестицій, трансформованих відповідно до специфіки і потреб підприємства. Обсяг інвестицій, який буде залучено підприємством, залежить від його інвестиційної привабливості.

Не дивлячись на те, що категорія “інвестиційна привабливість підприємства” є досить поширеною у теорії та практиці, її трактування є неоднозначними. Така багатовекторність зумовлює різне по своїй суті сприйняття та розуміння інвестиційної привабливості підприємства, що може сприяти в подальшому викривленню реального стану у цій сфері, а також маніпулюванню інвесторами. В рамках діагностики інвестиційної привабливості підприємства виникає необхідність чіткого окреслення напрямів оцінювання, що впливає із змістового трактування цієї категорії. Отже, виникає необхідність в обґрунтованому уточненні змісту категорії “інвестиційна привабливість підприємства”.

З позицій інвестора інвестиційна привабливість розглядається як узагальнена характеристика переваг і недоліків об'єкта інвестування.

Ступінь інвестиційної привабливості підприємства є показником, який дозволяє потенційним інвесторам зробити висновки про

необхідність і доцільність вкладення фінансових засобів саме в даний об'єкт. Аналіз літератури за даною проблематикою [1–13] дає змогу пересвідчитись в існуванні досить великого різноманіття трактувань інвестиційної привабливості підприємства.

Трактування інвестиційної привабливості передбачено “Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій” [9]. Воно стало базовим і для багатьох науковців. В даному документі інвестиційна привабливість розглядається як рівень задоволення певних вимог або інтересів інвестора стосовно конкретного підприємства. Оскільки привабливість як характеристика підприємства не може ідентифікуватись із рівнем задоволення потреб інвесторів, адже, інвестор може бути зацікавлений лише у майновому комплексі підприємства, руйнуючи при цьому його виробничий, технологічний та кадровий потенціал, то дана позиція є не достатньо коректною. Інвестиційну привабливість підприємства, як передбачає “Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій” [9], аналогічно тлумачить Т.В. Момот [10, с. 121], проте науковець розглядає інвестиційну привабливість акціонерного товариства, тому акцентує свою увагу на оцінюванні рівня внутрішньогенерованого гудвілу товариства. Слід зауважити, що такий підхід більше зацікавить фінансових інвесторів, ніж реальних, оскільки ґрунтується на порівнянні балансової вартості активів підприємства із ринковою, тобто із рівнем ринкової капіталізації акцій.

У енциклопедичній літературі [5; 13] інвестиційна привабливість розглядається як характеристика підприємства, при цьому існують певні відмінності щодо змісту цієї характеристики.

В “Економічній енциклопедії” акцентують увагу на тому, що ця характеристика враховує суперечливі цілі інвестора, які полягають у максимізації прибутку та мінімізації ризиків [5, с. 53]. Проте, варто зауважити, що на практиці інвестори чітко розуміють залежність рівня доходів від рівня ризикованості, тому високий рівень прибутковості інвестицій за мінімальних ризиків певною мірою насторожить потенційних інвесторів, а отже не привабить. У даній енциклопедії намагались охарактеризувати інвестиційну привабливість підприємства з позиції системного підходу, що ґрунтується на оцінюванні технічної, географічної, трудової, організаційної, екологічної, ресурсної, фінансово-економічної, правової та комерційної складових організації [5, с. 53]. Така позиція акцентує увагу на інтегрованості поняття інвестиційної привабливості, хоча її складові виокремлено не досить вдало, оскільки окремі з них є суперечливими. У “Фінансовому словнику” інвестиційна привабливість розглядається з погляду характеристики переваг і недоліків інвестування конкретним інвестором у відповідне підприємство [13, с. 358].

А.А. Агеснко [1] вважає, що інвестиційна привабливість підприємства залежить від сукупності економічних, організаційних, соціальних, правових і політичних передумов, на основі яких визначається доцільність інвестування у певне підприємство. І.М. Боярко [3], в свою чергу, розглядає інвестиційну привабливість підприємства як якісну характеристику можливості здійснення інвестиційного потенціалу певного підприємства. О.В. Носова [11] визначає інвестиційну привабливість як комплексну характеристику підприємства та промислового потенціалу певного регіону, де це підприємство здійснює свою діяльність. О.В. Пирог [12] під час визначення інвестиційної привабливості підприємства пропонує здійснювати порівняльний аналіз цього підприємства з іншими потенційними об'єктами інвестування.

Досить різнопланові характеристики інвестиційної привабливості пропонує О.А. Андраш [2, с. 4]. Зокрема, науковець наголошує на відносності цього поняття,

адже підприємство може бути інвестиційно привабливим для одних інвесторів та не привабливим з погляду інвестування для інших. Суперечливим є трактування інвестиційної привабливості підприємства як показника, що відображає можливість продукування максимального прибутку інвестора, оскільки певний показник може лише вимірювати рівень інвестиційної привабливості у відповідній шкалі, тобто показник є лише інструментом для діагностики у цій сфері. Що ж стосується акцентування уваги на максимальному прибутку інвестора, то, як вже зазначалось вище, інвестор може мати найрізноманітніші цілі інвестування, які відмінні від максимізації прибутку. Щодо розгляду О.А. Андраш інвестиційної привабливості з погляду певних властивостей, характеристик, можливостей підприємства, які створюють певний попит на інвестиції [2, с. 4], то попит на вільні кошти інвесторів жодним чином не кореспондується з підставами задоволення такого попиту, а саме підстави формують інвестиційну привабливість.

Н.С. Краснокутська [7] оцінює інвестиційну привабливість підприємства на основі комплексу економіко-психологічних характеристик цього підприємства.

Н.Ю. Брюховецька та О.В. Хасанова [4] інвестиційну привабливість підприємства розглядають як збалансовану систему інтегральних та комплексних показників, що відображає доцільність вкладання інвестором коштів у об'єкт інвестування. Показники можна розглядати лише як інструмент діагностики інвестиційної привабливості, тому не варто ототожнювати ці поняття.

Л.І. Катан, К.С. Хорішко [6, с. 23] розглядають інвестиційну привабливість підприємства як його здатність залучати певні інвестиційні ресурси, але на практиці поширені випадки, коли інвестиційні вливання залучаються не завдяки об'єктивним характеристикам та підставам, а шляхом використання особистих зв'язків, лобювання інтересів, використання цільових парттехнологій тощо. Щодо ідентифікування інвестиційної привабливості підприємства як здатності до відтворення [6, с. 23], то воно є

не досить коректним, адже ціллю будь-якого підприємства в економічній системі є відтворення вкладеного капіталу, що лише побічно пов'язано із інвестиційною привабливістю.

Отже, у літературі та на практиці спостерігається значне різноманіття поглядів на сутність інвестиційної привабливості підприємства, що надалі зумовлює відмінні підходи до її діагностики.

Таким чином, в результаті узагальнення поглядів вчених поняття «інвестиційна привабливість» розглядається як узагальнена характеристика переваг та недоліків об'єкта інвестування, яка дозволяє потенційним інвесторам зробити висновки про необхідність та доцільність вкладення коштів саме в цей об'єкт з позиції взаємозв'язку між доходністю та ризиками інвестування в цінні папери.

Список використаної літератури

1. Агеенко А.А. Методологические подходы к оценке инвестиционной привлекательности отраслей экономики региона и отдельных хозяйствующих субъектов / А.А. Агеенко // Вопросы статистики. – 2003. – № 6. – С. 48.

2. Андраш О.А. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств туристичної галузі / О.А. Андраш // Вісник НТУ «ХПІ». Тематичний випуск: «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – 2010. – № 8. – С. 3–12.

3. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної Привабливості суб'єктів господарювання / І. М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 90–99.

4. Брюховецька Н.Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н.Ю. Брюховецька, О.В. Хасанова // Економіка промисловості. – 2009. – № 44 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

5. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 3 / Відп. ред. С.В. Мочерний. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.

6. Катан Л.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства / Л.І. Катан,

К.С. Хорішко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – №15. – С. 22–24.

7. Краснокутська Н. С. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємств роздрібною торгівлі. Автореф. дисертації. – Харків, 2001. – 18 с.

8. Мельник О.Г. Системи індикаторів оцінювання інвестиційної привабливості підприємств / О.Г. Мельник, Ю.Л. Логвиненко // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – 2006. – №575 – С. 141–147.

9. «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій», затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 22 від 23.02.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

10. Момот Т.В. Інвестиційна привабливість акціонерного товариства: удосконалення методики оцінки / Т.В. Момот // Менеджер. – 2005. – №4 (35). – С. 117–121.

11. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства / О.В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (2). – С. 120–126.

12. Пирог О.В. Науково-методичні засади оцінки і регулювання інвестиційної діяльності в промисловому секторі регіону. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидату економічних наук. – Дніпропетровськ, 2005. – 21 с.

13. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.А. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с.

14. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : монографія / О.М. Ястремська. – 2-ге вид. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2003. – 488 с.

Автори

Нечипорук Оксана Василівна, ст. викладач, ХНЕУ, ksusha_n@list.ru

Тези доповіді надійшли 07 лютого 2018 року.

Опубліковано в авторській редакції